

BUITEN

22^E JAARGANG N^O. 36

ZATERDAG 8 SEPTEMBER 1928

Foto R. H. Herwig

HOLLANDSCHE MOLEN MET HOLLANDSCHE LUCHTEN (MOLEN AAN HET GEIN)

INHOUD:

AAN ONZE LEZERS.	BLZ. 422
ONDER HET ZAND BEDOLVEN, DOOR HOLMAN DAY (I)	BLZ. 422
DOOR HET POLDERLAND (GEÏLLUSTREERD), DOOR R. H. H.	BLZ. 421, 424—426
VLEERMUIZEN IN HET VOLKSGELOOF (GEÏLLUSTREERD), DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 426
POPPEN, DE MIJNE (MET ILLUSTRATIES VAN DE SCHRIJFSTER), DOOR LIZZY ANSINGH	BLZ. 428—429
ONTVANGEN BOEKEN	BLZ. 430
LEGENDEN VAN „DE MUMMELSEE”. NAVERTELD DOOR C. DE LEEUW—SCHÖNBERG	BLZ. 428
HET HEILIGE DUITSCHE ROOMSCHE RIJK (GEÏLL.), DOOR R. (SLOT)	BLZ. 430—431
ALFONSO II. NAAR HET POOLSCH, DOOR KAZIMIERZ CHŁĘDOWSKI (8)	BLZ. 431
IN GESLOTEN PHALANX (ILLUSTRATIE)	BLZ. 432

FOTOWEDSTRIJD

Door „Buiten” wordt een **fotowedstrijd** uitgeschreven, waarvan de voorwaarden worden vermeld op **pag. III van de advertentiepagina's** waar, naast andere lectuur, de kinderen verhalen en raadsels vinden.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 ets.

Aan onze lezers

REEDS 22 jaar lang heeft „Buiten” de bewondering gewekt van allen, die belang stellen in de schoonheid, welke we overal kunnen ontdekken, als we onze oogen goed geopend houden. De schoonheid, die we in de eerste plaats vinden buiten, in de vrije natuur, in bosch en weide, aan zee en op de bergen, maar ook de schoonheid, door de menschen zelve verover¹, als ze bouwen hun boerderijen, hun landhuizen en hun steden, waar de torens ten hemel reiken en „buiten” soms verre schijnt. Maar inderdaad is de schoonheid van „buiten” overal in de openlucht te vinden: ons weekblad „Buiten” heeft steeds door de best mogelijke afbeeldingen van al deze heerlijkheid ernaar getracht ze nader te brengen tot zijn lezers, tot zijn abonne's in het bijzonder.

In den loop der jaren werd naar zooveel mogelijk afwisseling gestreefd en in den laatsten tijd is deze verscheidenheid, zooals ge reeds hebt opgemerkt, steeds meer uitgebreid.

Illustraties worden thans ook in de *advertentiepagina's* opgenomen, opdat zij, die uit de advertentiereksen een plaats kiezen, verre en nabij, waar ze zich verpozen willen, door de afbeeldingen direct in hun keuze worden gesteund.

De laatste foto's, ingezonden naar aanleiding van den **Fotowedstrijd**, waarvoor de voorwaarden sinds 28 Juli eveneens in onze advertentiepagina's werden vermeld, worden deze week verwacht. Zoo spoedig mogelijk zal de uitspraak der jury bekend worden gemaakt.

We stellen ons voor, meerdere

Wedstrijden te organiseren, binnenkort zullen de voorwaarden voor een tweeden wedstrijd worden gepubliceerd. Ook anderen dan zij, die op fotografisch gebied hun sporen hebben verdiend, zullen in deze wedstrijden onderwerpen vinden, waaraan zij hun krachten kunnen besteden. Als prijzen stelt de Uitgever van „Buiten”, evenals dit bij den fotowedstrijd het geval is, *plaatwerken, etsen, kostbare boeken e. a.* ter beschikking.

En ten slotte, last not least,

Onze kinderen, onze Spes Patriae.

Ook zij zullen voortaan in „Buiten” iets van hun gading vinden. In het hoekje „Voor Onze Spes Patriae” verschijnt wekelijks een verhaal, sprookje of werkelijkheid, terwijl de kluchtige geschiedenis „*de Avonturen van Pietje Pluim*”, door den uitstekenden teekenaar Eelco Harmsen van Beek pittig uitgebeeld, kinderen en ouders evenzeer vermaakt.

Ook deze rubriek brengt *Wedstrijden* en *Raadsels*, waarvoor kinderboeken als *Prijzen* beschikbaar worden gesteld.

Zoodat „Buiten”, naast schoonheid, voortaan ook ontspanning van lichter aard brengt, een ontspanning echter, die steeds in overeenstemming zal zijn met het karakter van het weekblad, zooals zich dit nu reeds 22 jaar lang handhaaft.

Om op deze wijze te kunnen voortgaan, behoeven we echter de medewerking van de lezers, die dan niet slechts „lezers” moeten blijven, maar als „abonné's” hun zeer gewaardeerden steun zullen kunnen brengen om ons pogen te doen slagen. Een steun, die slechts bescheiden uitgave vordert. Immers de abonnementsprijs van „Buiten”, is, niettegenstaande de vermeerderde uitgaven, dezelfde gebleven van voorheen.

ONDER HET ZAND BEDOLVEN

DOOR HOLMAN DAY

I) EERSTE HOOFDSTUK

IK kwam naar boven uit het slik op den bodem van den Atlantischen Oceaan — kwam naar boven, getrokken uit zeven vadem onrustig water — werd snel naar een spoorstation gebracht, rolde en hobbelde op houten banken met een toeristenbiljet dwars door het Amerikaansche vasteland en viel toen in de golven der Stille Zuidzee.

U zult dit wel een vreemd begin vinden en de lezer zal misschien denken, dat hij de autobiografie van een teelt-oester te lezen krijgt.

Verre van dien!

Als ik mijn verhaal niet zoo goed doe als een echt auteur dat doen zou, verzoek ik u dat over het hoofd te zien. Ik heb een aantal menschen hooren zeggen — menschen, die niet in het schrijvers-vak waren — dat ze eens wat mooie verhalen zouden schrijven, als ze er den tijd voor hadden.

Ik, Ross Sidney, diepzee-duiker, placht in stilte datzelfde te zeggen. Ik verzeker u, dat ik heel wat mooie, interessante geschiedenissen beleefd heb. En nu wil ik dadelijk eerlijk bekennen: ik ben al een heelen tijd geleden begonnen dit verhaal te schrijven. Meer nog; ik had het geschreven — de eene bladzijde na de andere. Ik heb er tallooze penhouders bij stuk gebeten en mijn vingers zoo beïnk, dat ik tien karweitjes aan peilerwerk kon hebben gedaan zonder de vlekken eruit te krijgen.

Ik zat naar het plafond te staren om naar mooie woorden te zoeken, tot ik er scheel van ging kijken. En toen het heelemaal af was, las ik het verhaal over en verbrandde den heelen boel. En ik ben blij, dat ik dat gedaan heb. Ik heb de zaak nog eens goed overdacht en ben tot de conclusie gekomen, dat ik het heelemaal verkeerd gedaan had. Ik deed het alsof het maar een vertelseltje en iemand anders de hoofdpersoon was.

Daarom heb ik nu mijn tanden op elkaar geklemd en een pen opgenomen met het besliste voornemen de volle waarheid te schrijven. Ik ga dit verhaal vertellen — en het is een waar gebeurd verhaal — en ik zal het vertellen van mijzelf, Ross Sidney, diepzee-duiker, precies zooals ik het zou opdreunen, als ik het iemand mondeling zou verhalen; tenminste als ik ooit daartoe kwam, wat tot nu toe nog niet het geval was.

De eerste les, die een duiker leert, is, dat als hij naar beneden wordt gelaten om te werken, hij vlug zijn werk moet doen en geen onnodige bewegingen moet maken.

En zoo sta ik nu voor dit werk. En plons meteen neer midden in mijn verhaal!

Zooals gezegd, kwam ik op een dag naar boven uit het slik van den Atlantischen Oceaan en werd door mijn helpers uit mijn duikerspak geholpen; vóór dat pak behoorlijk droog was, had ik het in een canvas zak gestopt en was ik op weg dwars door Amerika met bestemming naar de Stille Zuidzee.

Ik ging er niet heen, omdat ik daar een karweitje te doen had. Ik had niets bepaalds in het vooruitzicht. Bovendien had ik heel weinig geld in mijn zak, nadat ik een tweede-klas biljet Boston—San Francisco had betaald. In mijn jonge dagen placht ik mijn geld gauw erdoor te jagen, want er

was geen vrouw, die eerst haar portie van mijn weekgeld verlangde.

Ik zal maar niet veel zeggen van de reden, waarom ik zoo hals over kop naar het Oosten trok.

Maar het einde van een hevige ruzie met een aannemer, die het onmogelijke van mij eischte, was, dat ik hem een geweldigen opstopper verkocht met het uiteinde van een buis en tezelfder tijd op zijn teenen trapte met een schoen van twintig pond. Ik begreep dat, zoodra hij weer de macht over zijn stem had en in staat was een pen te hanteeren, hij mij op de zwarte lijst zou laten zetten in alle zeeplaatsen langs de Atlantische kust — en er zijn niet zoo heel veel werkgevers, die een diepzee-duiker kunnen gebruiken. Ik was nog jong en gauw driftig en men moet dat een duiker niet kwaad aanrekenen. Zijn werk eischt wat meer van de zenuwen dan om een troepje jongedames op een Zondagsschool les te geven.

Dwars door Amerika! Zoo luidde mijn biljet en mijn kas dulde geen zijsprongen. Dus ineen door, zonder tusschenstations!

Mijn handen waren nog rood en rauw van het zout van den Atlantischen Oceaan toen ik mijn eersten blik wierp op de Stille Zuidzee. Onze trein moest wachten buiten het rangeerterrein in Oakland om den weg naar de veerpont voor ons vrij te maken en iemand, met wien ik in den rookwagen een tijd lang gebabbeld had en die mijn vak wist, klom naar buiten en schepte een beker water op. Toen draafde hij terug en wierp voor de grap het water over mijn hoofd — en ik ben zoo gewend aan water, dat ik het inderdaad als een grap beschouwde. Ik wist, dat het goed gemeend was.

„Ik doop u in naam der Stille Zuidzee!” riep hij uit. „En ik hoop, dat de oude dame u gunstig zal zijn in uw vak!”

Of ze dat inderdaad was, zal later blijken. Het hangt er maar van af van welk standpunt men de zaken bekijkt.

Ik stapte van de veerpont af, nadat wij de baai overgestoken waren en, een eindje doorlopend, stond ik aan het einde van Market Street in het oude San Francisco in de dagen voor de aardbeving. In mijn rechterhand sleurde ik den canvas zak, die uitpilde van mijn duikerpak. In mijn linker droeg ik de rest van mijn bezittingen in een valiesje zoowat ter grootte van een lang brood. Ik was niet overladen met bagage en gaarne bereid een karweitje op mij te nemen. De avond begon te vallen en de lichten brandden al.

Aan het eind van Market Street was een draaischijf voor tramwagens. Voortdurend kwamen wagens aanrijden en was de draaischijf in beweging. Zij werkte als een draaimolen. Ik keek er met belangstelling naar, maar werd er toch niet zoo door in beslag genomen, dat ik geen oogen had voor een meisje, dat naast mij stond. Juist van een vervelende treinreis gekomen, waarbij ik opgesloten had gezeten met een heel stelletje leelijke vrouwen, leek het mij toe alsof ik nog nooit zoo'n lief meisje had gezien. Later bemerkte ik, dat de meeste meisjes in San Francisco er lief uitzien; ik geloof werkelijk, dat er daar meer mooie vrouwen zijn dan in eenige andere stad van Amerika.

Het meisje toonde geen belangstelling in mij. Zij wees naar iemand, die op de draaischijf stond en zei herhaaldelijk „Vader!” met een andere uitdrukking in haar stem elken keer als zij dat zei. Haar vinger ging mee met het draaien van de schijf en ik kon „vader” dus gauw gewaar worden. Ik kreeg echt medelijden met het meisje, toen ik vader in het oog kreeg. Vader was smoordronken en stond met een grijns van het eene oor tot het andere mallemlolen te spelen op de draaischijf.

Als vreemdeling viel het mij onmiddellijk op, dat de menschen in San Francisco een deugd bezitten, die men veel te zelden ontmoet; zij bemoeien zich niet met iemand zoo lang hij het anderen niet te lastig maakt. De trambeambten dudden vader niet van de draaischijf af en twee politieagenten keken er even naar en liepen toen verder.

Toen de schijf met den man erop even vóór ons stil stond om een tram er op te laten rijden, keek ik hem eensgoed aan. Hij had een gezicht bijna zoo vierkant als een brandkastdeur en zijn neus had den vorm van een brandschel-knop en was bijna even rood. Zijn dikbuikig lichaam rustte op beenen zoowat even krom als kade-stutten. In een oogwenk begreep ik, wat vader was. Blauw buis met twee rijen knopen, blauwe pet met de klep jolig over een oog geschoven, grijze baard, waarvan de haren als de spaken van een stuurwiel naar alle kanten staken — hij moest een stoomboot-man zijn. Ik weet

niet wat mij bezielde om mij ermee te bemoeien en mij te overtuigen — misschien wel het idee, dat ik zoo de aandacht van het meisje op mij kon vestigen. Ik ben niet brutaal van aard. Van jongs af ben ik veeleer beschroomd geweest. Maar die ijle lucht van San Francisco had mij te pakken — hebt gij ze ooit ingeademd? Ze stijgt naar je hoofd en geeft je allerlei ideeën en ze pakt je als je uit 't Oosten komt zoowat een sterke cocktail iemand pakt, die niet gewend is aan sterken drank. Als die opwekkende zee-wind in je longen komt, ben je in San Francisco tot zoowat alles in staat.

Dus gaf ik vader een wenk.

„Beleens, als-ie weer aan den gang gaat, ouë jongen”, riep ik hem toe. „Eén-bel snelheid is niet genoeg voor iemand, die zich voelt zoowat jij”.

Ik had goed geraden. Hij boog zijn wijsvinger, bukte en trok aan de ijle lucht.

„Kleng!” schreeuwde hij. Even later begon de schijf weer te draaien. Vader grijnsde mij toe met het zotste gezicht, dat ik ooit van een volwassen mensch gezien heb. „Tinkel, tinkel, tinkel”, riep hij met falsetto stem. En daar ging-ie weer!

Nooit heeft enig lief meisje mij verpletterender aangekeken dan mijn buurvrouw nu deed. Als zij kwaad werd, was zij allesbehalve beschroomd of bang, zoowat ik dadelijk bemerkte.

„Gek die je bent! Nu heb je hem weer aan den gang gebracht!”

„Hij scheen al heel aardig aan den gang voor ik er bij kwam, juffrouw”. Het was de duivelsche lucht, die mij zoo roekeloos en brutaal maakte.

„Kleng!” gilte vader, toen hij weer langs kwam. „Tinkel-tinkel-tinkel! Haal de plank in en hijsch het anker; dezen keer kiezen wij zee”.

„Nou ziet u, wat een dwaasheid u hem in het hoofd gehaald hebt juist toen hij op het punt stond om met me mee te gaan!” riep zij woedend uit. Zij sloeg haar handjes samen in een toestand van drift als ik nog zelden bij een vrouw gezien had. Plotseling draaide zij zich om en sloeg met een van haar vuisten in het gezicht van een man, dien ik tevoren nog niet had opgemerkt. Hij was lang — zoo lang als de zede-wet, zeggen wij in het Oosten — zoo mager als een lat en hij had een verwarde massa snor en baard aan zijn gezicht, waardoor hij er uit zag als een vloer-zwabber. Hij viel om, toen zij hem aanraakte. Zij gaf hem een schop met de punt van haar laarsje en hij stond op, bij gedeelten als 't ware als een twee-meters timmermans-duimstok.

„Geef dien vent een klap in zijn gezicht, Ike en stuur hem weg”, beval zij.

Maar hij stond maar te waggelen en te grijnzen en te lachen en wenkte mij over haar schouder toe.

„Och, jij bent net zoo'n dronken gek!” zei ze woedend; en zij ging op haar teenen staan en gaf hem een paar klappen op zijn gezicht. „Daar sta je nu al dien tijd en hebt niets gedaan om mij te helpen hem van die draaischijf af te krijgen, waar hij zich als een gek staat aan te stellen. Ik geloof niet, dat er nog echte mannen in San Francisco zijn! Anders zou er wel een komen en een arm meisje helpen, dat niet meer weet wat zij beginnen moet”.

Zij was zoo opgewonden, dat zij tegen de ijle lucht sprak. En gij moogt mij gelooven als ik zeg, dat ik mij schaamde.

Ik zette mijn bagage op den grond en nam mijn hoed af.

„Ik weet niet veel van San Francisco en de echte mannen daar, juffrouw”, zei ik, „want ik ben eerst vijf minuten geleden in de stad gekomen. Het maakt iemand, die uit het Oosten hier komt, een beetje licht in 't hoofd. Het was mijn bedoeling niet het u moeilijk te maken. Maar nu ik het gedaan heb, zal ik probeeren het weer goed te maken. Wou u je vader — ik veronderstel tenminste, dat het uw vader is — van die draaischijf af hebben?”

„Neen!” riep zij nijdig en nog vol woede uit. „Ik wil, dat u iets anders bedenkt, als hij klaar is met de dwaasheid, die u hem in het hoofd gebracht hebt”.

Ik zag duidelijk in, dat het mijn plicht was mij ermee te bemoeien. Ik kon niet wegloopen en dat meisje over mij laten denken zoowat zij nu over mij dacht. Ik sprong op de bewegende draaischijf, pakte haar vader bij een arm en zei hem, dat zijn dochter wou, dat hij met haar mee ging. Hij zette zich schrap en trok zich los.

(Wordt vervolgd)

Foto R. H. Herwig

EEN DER MOOIE BOCHTEN VAN DEN WINKEL

DOOR HET POLDERLAND

HET Hollandsche polderlandschap biedt ongetwijfeld veel schoons. Wie daaraan nog twijfelt, make met ons een aardig fietstochtje onder den rook van Amsterdam. Vele polderwegen, die vaak naar de intiemste plekjes voeren, zijn voor auto's minder geschikt of geheel verboden. Het groote voordeel van het populairste vervoermiddel van onzen democratischen tijd is wel, dat het ons langs alle wegen voert. De nadeelen dienen we daarbij op den koop toe te nemen! ☼ We beginnen onzen tocht aan den mooien Amstel, nog altijd de trots van de hoofdstad, die steeds meer bezit neemt van de landelijke rivier. De groote steenklompen rijen zich reeds langs haar oevers tot bij Zorgvlied, waar langs den zuidelijken wandelweg aardige villa's verzezen. We zien nog juist het laatste restje van den watertoren, die eens het aspect aan dit stadsdeel gaf. Hoeveel reeds moest vóór hem de uitbreiding ten offer vallen! Hoe geheel anders moet hier het landschapskarakter geweest zijn, toen Amsterdam nog binnen wallen en grachten bekneld lag. Buiten Weesper- en Utrechtsche poort direct de landelijke idylle, waar slechts enkele uitspanningen er op wezen, dat de stedeling er graag zijn Zondagswandeling maakte. Verderop begon de lange rij van meer of minder statige buitenplaatsen, waarvan van vele alleen de naam nog voortleeft. De buitenverblijven begonnen reeds bij het Rustenburgerpad. De bekendste zijn misschien wel Trompenburg, waarvan eens de bekende admiraal Cornelis Tromp eigenaar was en Meerhuizen, dat in 1813 de tentoonstelling „De Vrouw” onderdak bood. ☼ Al die buitenplaatsen verzezen in den bloeitijd van de Republiek, toen vooral Amsterdam een gouden tijd beleefde. De rijke kooplui van het machtige Noordsch Venetië bouwden hun paleizen aan de gracht, die den naam der machtige regenten droeg, terwijl ze hier hun zomerverblijven stichtten. Door de bedijking van den Buitenveldertschen polder in 1634 waren de westelijke oevers van den breeden stroom beter bewoonbaar geworden. Toch zou het nog tot 1764 duren voor de Bovenkerker polder — tot dien tijd een veenplas — werd ingedijkt. En pas in 1779 werd de bestrating tot Ouderkerk doorgetrokken. ☼ Na Zorgvlied zijn we echt „buiten”. De mooie breede stroom, die in bevallige bochten door de lage landen slingert, biedt steeds weer prachtige vergezichten. De smalle weg — waarlangs ge ukkig een goed fietspad ligt — herinnert aan de tijden van weleer, toen het verkeer bij lange niet zoo druk was als thans. 't Is of de knoestige iepen langs den schilderachtigen weg willen vertellen van trekschuit of kales, waarmee de deftige kooplui naar hun buitenverblijf trokken. De

breede stroom zelf is steeds vol afwisseling. Talrijke vrachtbooten, waarvan de motoren nijdig puffen, varen af en aan. Ranke zeilbootjes laveeren over het zilveren vlak, talrijke roeibootjes, door rappe handen voortbewogen, verhoogden de levendigheid. Op het water is het een en al drukte en beweging. Hier voelt men duidelijk den harts slag van de groote koopstad. ☼ Voorbij het Kalfje, aan elken Amsterdamer overbekend, ontbreekt het fietspad. De mooie vergezichten in de wijde bochten vergoeden dat gemis ten volle. Hier liggen nog een paar van de oude buitenplaatsen in een rustige omgeving, die aan vroegere tijden herinnert. In plaats van de kalme trekschuit scheert echter een raceboot over het breede watervlak. Een enkele maal is het werkelijk of het kleine bootje uit het water opspringt. Men meent licht tusschen water en boot te zien. Dan neemt het ranke ding in volle vaart zijn draai om met razende snelheid op den afgelegden weg terug te keeren: sprekend symbool van onzen gehaasten tijd. ☼ Als we het statige Oostermeer met zijn ommuurden moestuin voorbij zijn, bereiken we al spoedig Ouderkerk, dat zoo aardig aan de overzijde van de rivier ligt. ☼ We staan hier op historischen bodem. Stond hier niet het eerste kasteel der machtige heeren van Amstel? En behoerde Amsterdam, toen het zelf nog niet tot parochie was verheven, niet kerkelijk tot Ouderkerk? ☼ We gaan de wipbrug over waar voorheen ook door voetgangers tol betaald moest worden. Die tol behoorde in oude tijden aan Amsterdam. Langs het bedehuis der Hervormden, een statige kruiskerk, die van 1774 dagteekent, komen we aan de brug over de Kromme Angstel, die zich bij Ouderkerk met den Amstel vereenigt. Aan de overzijde van dit water zetten we onzen tocht voort. We rijden thans op den ringdijk van den Rondehoepspolder. Een naambordje vertelt ons dan ook, dat we aan de Rondehoep Oost zijn. In talrijke bochten, die telkens weer mooie vergezichten geven, slingert het water zich tusschen de lager liggende weiden door. Aardige boerderijen liggen beneden aan den dijk. Van sommige huisjes van den overkant is slechts het bovendeel te zien. Spoedig hebben we den Voetangel bereikt. Hier splitst het water zich. Links gaat de Holendrecht naar het Abcoudermeer. Wij vervolgen onzen tocht langs den Waver. Zoo mogelijk is het hier nog rustiger. Dat het geen druk bevaren water is, bewijzen de talrijke waterlelies, die er hooge rietdengels, die bij 't minste zuchtje hun pluimen wuivend neerbuigen. ☼ De liefhebber van het rustige schoon van ons polderland kan hier zijn hart ophalen, al raden we

Foto R. H. Herwig

LANGS DEN WAVER

aan het tochtje niet op een heeten zomerdag te maken. Veel schaduw vinden we niet op onzen weg. ☒ Bij Stokke-
laarsbrug nemen we afscheid van den Waver om onzen
tocht langs den Winkel voort te zetten. Ongemerkt komen
we in een andere provincie. Zoowel Holendrecht als Waver
vormen de grens tusschen Noord-Holland en Utrecht. 't Is
een aardig hoekje, die Stoppelaarsbrug! Rechts in de verte
een schilderachtig boerderijtje, dat op dezen helderen dag
zoo aardig in het water weerspiegelt. Vóór ons Groot Vreugd,
het type van een ouderwetsche boerderij. ☒ We houden
deze zijde van den Winkel. Gingen we bij het cafétje, dat we
aan zijn houten uithangbord als „Het dorstige Hert” leeren
kennen, de brug over, dan zouden we na een kwartiertje
op onze schreden terug moeten keeren. Alleen het begin
van den zuidelijken weg langs den Winkel is verhard. ☒ 't Is
hier wel het echte polderland. Het water ligt tusschen twee
dijken besloten, die de omliggende polders tegen overstroo-
ming moeten beschermen. Overal knotwilgen en lage weiden,
waarin het vee rustig loopt te grazen. Hier en daar een
molentje, dat zoo aardig het landschap stoffeert. Halfweg
onzen tocht naar Abcoude passeeren we een elektrisch ge-
maal, dat door zijn vorm aan het onderstuk van een wind-
molen doet denken. Welk een verschil echter, deze stijve
steen kolossus met zijn leelijk rood pannendak en de
bevallige Hollandsche molentjes, die zoo gracieuus hun wieken
ten hemel heffen! Ontegenzeggelijk hebben we oneindig
veel aan de uitvindingen van den modernen tijd te danken,
ons mooie polderland verliest echter zeer veel door het ver-
dwijnen der schilderachtige molens en het plaatsnemen van de
palen voor de elektrische geleidingen. We kunnen ons levendig
voorstellen, dat een elektrisch of stoomgemaal meer zeker-
heid geeft en gunnen den boeren van harte de voordeelen
aan de nieuwe vindingen verbonden. Waar echter het schil-
derachtige met het bedrijfszekere kan worden vereenigd,
juichen we elke poging tot behoud van ons typisch land-
schapsschoon toe. ☒ Zoo mogelijk is het langs den Winkel
nog rustiger, dan langs den Waver. We vinden er trouwens
minder boerenhofsteden. Vooral het begin is schaarsch be-
bouwd. Dichter bij Abcoude wordt dat anders. Even voorbij
een tweede gemaal aan den overkant, dat met zijn rieten
onderstuk blijkbaar het overblijfsel van een vroegeren wind-
molen is, hebben we een aardig gezicht op de plassen aan
de zuidzijde van den Winkel. Een miniatuur sluisje zorgt
voor de verbinding. ☒ De meesten kennen Abcoude slechts
zooals het ligt aan den grooten weg van Amsterdam naar
Utrecht. We komen het dorp nu van een heel andere zijde
binnen en ontdekken al dadelijk een grachtje van zoo in-
tieme schoonheid, dat alleen daardoor het tochtje de moeite
van het maken waard wordt. Het heele dorp is trouwens
zeer schilderachtig gelegen aan de samenvloeiing van Angstel,
Holendrecht en Gein. ☒ Abcoude is oud. Reeds in 1085
wordt de heerlijkheid Abekewalda genoemd in een verdrag
tusschen twee Utrechtsche kerken: Sint Maarten en Sint
Jan. Later veranderde de naam in Abekoude, Abbekoude en

Abcoude. Zijn tegenwoordige naam kreeg het in 1410. Het
slot van Abcoude was eens een der sterkste kasteelen van
Utrecht. De heeren van Abcoude waren ook de bezitters
van het kasteel te Wijk bij Duurstede. Nadat het in 1268
door Gijsbrecht van Amstel in de asch was gelegd, werd het
in 1328 herbouwd. In het begin van de 18e eeuw was men voor-
nemens het af te breken. Op last van hoogerhand ging men
daartoe niet over. De Staten van Utrecht verkochten het
aan Theodorus de Leeuw, die een gedeelte liet restaureeren
en tot landhuis inrichten. Onder anderen werden twee torens
hersteld. In het midden der vorige eeuw was er nog slechts
een half vernielde toren. De groote kruiskerk van Abcoude
was voor de Hervorming gewijd aan de heiligen Cosmus
en Damianus. ☒ Langs het schoone Gein, dat bij de Amster-
dammers beter bekend is dan Waver, Holendrecht en Win-
kel, zetten we onzen tocht voort. De hoofdstedelingen roeien
zoo gaarne op den schilderachtigen stroom of fietsen langs
de met knotwilgen bezette oevers. De bochten van het Gein,
met vaak een lage, maar lange boerderij op den achtergrond,
boeien altijd. We willen nog even toeven bij den tweeden molen.

Foto R. H. Herwig

MOLEN BIJ ABCOUDE

Foto R. H. Herwig

EEN SIERAAD VAN HET POLDERLAND

We treffen het bijzonder. Mooie wolken stapelen zich achter en boven den reus op, een plechtigen achtergrond vormend voor het schilderachtige plekje. Een wijle verlustigen we ons in het mooie landschapsbeeld, dan peddelen we verder naar Geinbrug om langs Gaasp en Weespertrekvaart huiswaarts te keeren.

R. H. H.

VLEERMUIZEN IN HET VOLKSGELOOF

STELLIG zullen er weinig menschen aangetroffen worden, die niet steeds een zeker gevoel van weerzin, ja, van bepaalden afkeer bij zich voelen opkomen, wanneer ze in de schemering een vleermuis zien fladderen. Is het te verwonderen, dat deze zonderlinge, maar toch zoo nuttige vertegenwoordigers van de zoogdieren-orde der *Chiropteren* of *Handvleugeligen* een niet onbelangrijke plaats bekleeden met betrekking tot het volksgeloof, waarin uit den aard der zaak zoovele dieren een rol speelden? — Het feit, dat de vleermuis vliegt, was oorzaak, dat men haar in oude tijden tot de vogels rekende, reeds in het Oude Testament (Deuteronomium 14:12—18) vinden we haar met den arend, havik, zeearend, mouw, kraai, gier, raaf, struisvogel, wachtuil, koekoek, sperwer, steen-

uil, schuifuit¹⁾, kauw, roerdomp, pelikaan, ooievaar, reiger en den hop als onrein gevogelte — en dus verboden om gegeten te worden — vermeld. ☞ De Dierkunde verdeelt de bovengenoemde orde in twee familiën, namelijk die der vruchtenetende vleermuizen, door slechts enkele soorten, alle bewoners der bosschen van tropisch Azië, Afrika en Australië, vertegenwoordigd en daarnaast de veel meer uitgebreide groep der insectenetende vleermuizen, waartoe ook de elf in ons vaderland voorkomende soorten behooren. In tegenstelling met de vruchteneters zijn de insecteneters meerendeels klein van afmeting, sommige soorten dier laatste groep kunnen hoogstens de grootte van een rat bereiken. De bekendste vertegenwoordigers der andere familie zijn de kalongs of vliegende honden (*Pteropus edulis Geoff.*), veel voorkomende bewoners van den Oost-Indischen Archipel. Er bestaan soorten van vruchtenetende vleermuizen, die een vlucht hebben van meer dan een meter, sommigen beweren zelfs wel van anderhalven meter; deze dieren zijn evenwel in allerlei opzichten hoogst weezinwekkend en de meeste verspreiden bovendien nog een afschuwelijk doordringenden, onpasselijk makenden muskusgeur. Dit is vooral het geval bij sommige monsterlijke, met rossig bruin bont bezette en zwartbruine, leerachtige vleugels bezittende vleermuissoorten, in Afrika inheemsch; de Arabieren hebben een dergelijk in hun land voorkomend dier met den veelzeggenden naam „duivelsvogel” gequalificeerd.²⁾ ☞ Na deze korte uitweiding op zoologisch terrein willen we er ons toe bepalen, wat de lezer — gezien het opschrift van dit artikel — ook van ons verwacht, — het een en ander mede te deelen over de onderscheidene rollen, die de vleermuizen in de noordelijke landen sinds menschenheugenis in verband met het volksgeloof vervuld hebben, of zelfs zoo hier en daar nog wel eens vervullen. — In de eerste plaats dient dan gewezen te worden op het aloude gebruik, om een levende vleermuis met uitgespreide vleugels vast te spijkeren aan de deur van een boerenwoning, een stal, of een schuur, als afdoend middel ter afwering van heksen, die het eventueel eens in den zin mochten krijgen, des nachts op haar bezemsteel naar binnen te komen rijden met het doel het vee te betooveren, of een harer andere onberekenbare streken uit te halen. Deze eigenaardige gewoonte treft men ook veelvuldig in Italië aan³⁾; overigens plachten reeds de oude Romeinen uit angst voor tooverij een levend gevangen vleermuis drie maal rondom een schapenstal te sleepen en na deze marteling het arme schepsel met den kop naar beneden op te hangen. ☞ Ongelukkerwijze voor het dier, beschouwt *Homo sapiens* in sommige streken zijn hart en oogen als hoogst begeerlijke zaken. Im-

1) Vermoedelijk is hier de nachtreiger of kwak bedoeld. 2) De uitgeefster van het bekende prachtwerk „De Wonderen van het Heelal” — A. W. Sijthoff's Uitgevers-Maatschappij te Leiden — verschafte ons de gelegenheid, dit artikel te kunnen illustreeren met een in dat boek voorkomende afbeelding van zulk een Vleermuis. 3) Dora d'Istria (Princesse Hélène Koltzoff Massalsky, née Princesse Ghika): „Le culte populaire des Animaux”, in de Revue internationale, 11, p. 507.

Foto R. H. Herwig

LANGS DEN WINKEL

mers het eerstgenoemde edele lichaamsdeel, met een rood draadje aan den linkerarm gebonden, geeft in Wetterau — het heerlijke, vruchtbare dal tusschen den Taunus en den Vogelsberg in Ober-Hessen — onomstootelijke zekerheid, dat men geluk bij het spel zal hebben, dit betreft dus voorwaar geen kleinigheid! In het Spreewald kent men dezelfde tooverkracht aan het vleermuizenhartje toe, doch daar is het een vereischte, dat het dier in den Kerstnacht, juist te twaalf uur, gevangen en gedood wordt. Met het oog op den winterslaap, dien de vleermuis van October tot Maart in een donker verborgen hoekje houdt, lijkt ons deze kwestie nu juist niet bijzonder gemakkelijk toe, maar . . . men moet ook een weinig moeite voor de goede zaak overhebben! Men draagt hier het hart, in een fijn lederen zakje genaaid, steeds in de geldbeurs met zich. — Het aantal vleermuizenvangsters, dat er in het Spreewald in den nacht van 24 op 25 December op uittrekt, zal ongetwijfeld niet gering zijn, want er is nog meer voordeel te behalen. Het hart en de lever worden namelijk „ausgekrescht”, gedroogd, tot poeder gestampt, met fijne stukjes lood vermengd en na al deze bewerkingen tot kogels gegoten. Een schot met een dergelijk projectiel had zelfs Nimrod niet kunnen verbeteren: het moet onvermijdelijk raken ¹⁾. ☞ Wat de oogen betreft, wie er een gedroogd in den zak draagt, beschikt over een macht, waarbij de moderne wetenschap geheel en al in het niet zinkt: men is dan zoowaar onzichtbaar voor andere menschen, wat in omstandigheden dat men zich „mijlen ver weg wenscht” en waarin iedereen wel eens verkeerd heeft, uiterst gemakkelijk moet zijn! Het bloed, dat bij deze operatie van het dier tje vloeit, moet ook al zuinig bewaard worden, het dient

namelijk als smeerseltje om pijnlijke likdoorns te doen verdwijnen: *probatum est!* ☞ In Pommeren bedient Amor zich in plaats van zijn traditioneele pijlen van vleermuisoogen, een jongeling, die er een op zak draagt, maakt onfeilbaar zijn uitverkorene smoorlijk op zich verliefd. In Oost-Pruisen wendden de meisjes met niet minder succes een dergelijk middel aan, ze behoeven daar slechts kans te zien het jonge mensch harer keuze even ter sluiks met het pootje van het dier aan te raken en de zaak is gezond. ☞ Natuurlijk wordt de vleermuis, evenals zoovele andere dieren ook in oude volksliedjes bezongen, hier volgt er een in het grappige Oldenburgsche dialect, in welke streek zij de kunst van schoenlappen schijnt te verstaan ²⁾:

„Flärermus
Wo is din Hus?
Bowen up dem Rathus.
Wat wullt da dohn?
Flicker mine Schoh.
Wo kriegst dat Lär dato?
Van 'ner olen bunten Koh”.

☞ Ook in ons land speelde het dier vroeger een rol bij het wisselen der tanden. Een kind, dat een melktandje had ver-

loren, moest dat bij het zien fladderen van een vleermuis in de hoogte werpen, onder het zingen van:

„Vledermuis, vledermuis,
Komt 's avonds thuis,
Breng een nieuwe tand in 't huis!”

en werkelijk, het middel faalde nooit! ☞ Daar er niet altijd een vleermuis bij de hand was, kon men in sommige streken ook de hulp van de muizen inroepen. In Zwaben stak het kind den eersten wisseltand in een muizengaatje en zong daarbij:

„See Maus, hast du den Zahn,
Gib mir 'n andren dran!
Aber au 'n weisen,
Dass i kan weder beizen”.

In Beieren luidde de tekst van het liedje anders, namelijk:

„Mäuslein, Mäuslein, da hast du ein beinere,
Gib mir einen steinere,”

en in Zwitserland:

„Müsli, müsli, nimme de Zah,
Gim-mer en schöne goldige dra,
Frei en schöne wisse
Ass ech's Brod cha bisse”.

In Mecklenburg werd de tand over het hoofd heen wegge-
worpen onder het opzeggen van de tooverspreuk:

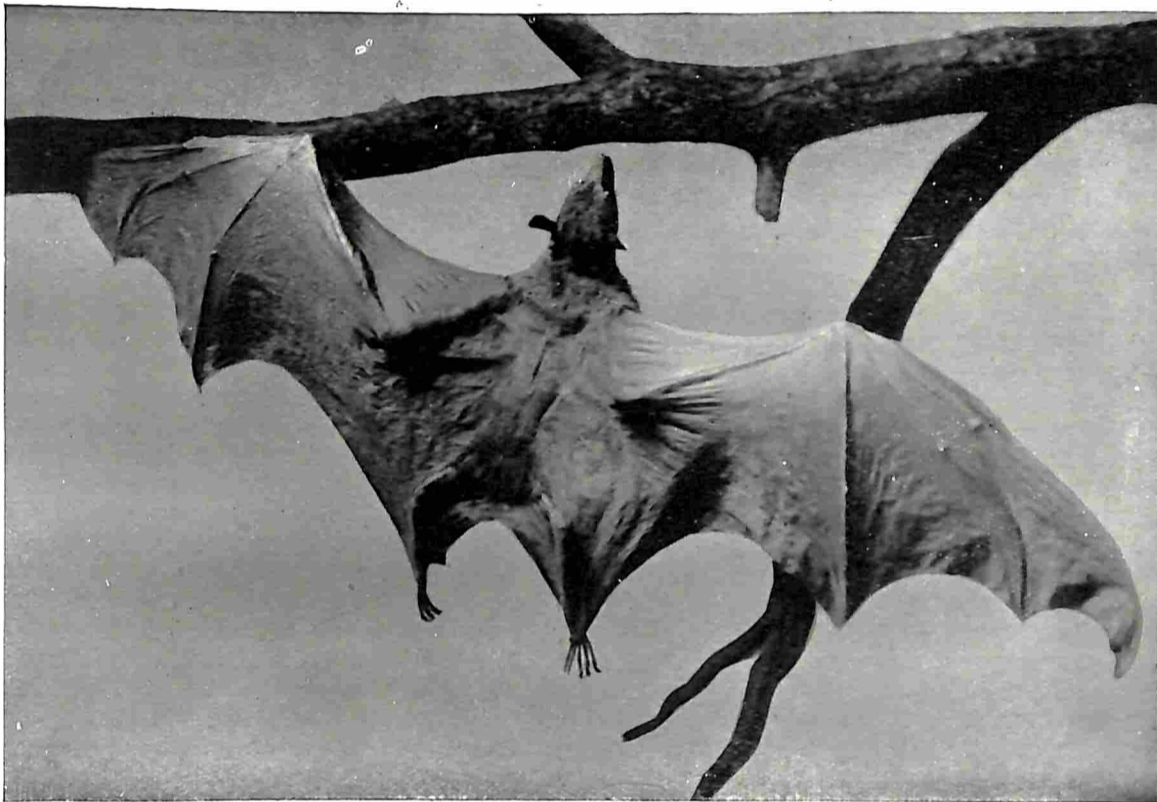
„Müs dorheft
'n knockenen
[Tahn,
Gib mir 'n ise-
[ren wedder”.

Voor de
Hollandsche
kinderen was
het noodzake-
lijk, bij gebrek
aan een
vleermuis een
zwart draadje
te nemen,
daar zooveel
knoopjes in te
leggen als er
tanden ver-
langd werden,
dit bij een
muizengaat
over het hoofd
heen te wer-
pen en dan te
zingen:

„Muis! muis!
Breng een
(twee) nieuwe
tand(en)
[thuis!”

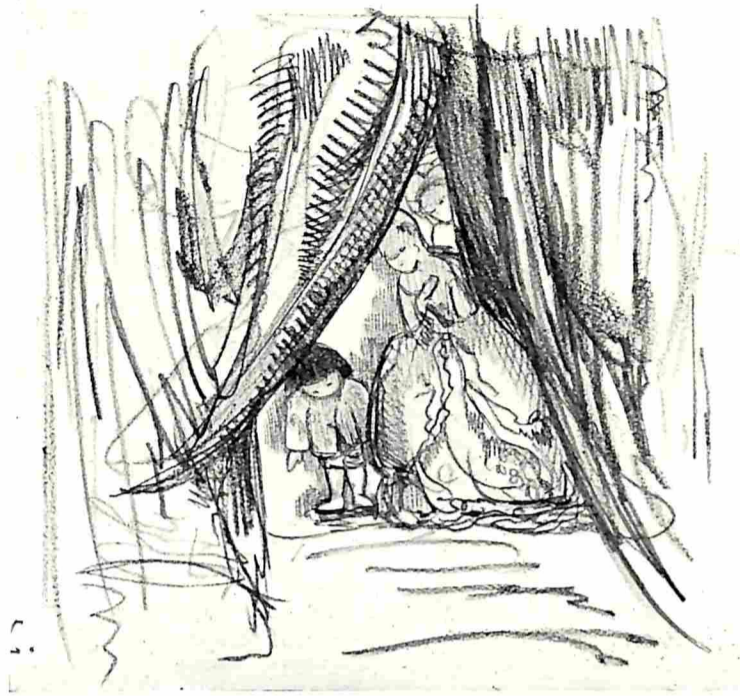
☞ De hulp

van een ander dier — de mol — werd ingeroepen tijdens de voor de baby's zoo moeilijke periode van het tanden krijgen. Men behoefde niets anders te doen, dan het levende beest drie pooten af te bijten en deze het schreeuwende wurmpje om den hals te hangen, de tandjes kwamen dan zonder eenige pijn door. In Baden kon men bij ontstentenis van een mol met evenveel succes van een muizekop gebruik maken, indien men geen lust had in het afbijten ervan, mocht men hem ook wel afsnijden. ☞ Een beproefd middel om vleermuizen levend te vangen is het in de schemering — den tijd, wanneer ze op jacht gaan — omhoog steken van een met een witten doek bedekten ragebol. De dieren, die een zwak gezicht, doch een des te sterker reukorgaan bezitten, laten er zich op neervallen en zijn dan gemakkelijk te grijpen. Dit is waarschijnlijk ook de reden, dat vrouwen en meisjes zich vroeger steeds in acht namen, nooit tegen den avond blootshoofds naar buiten te gaan, daar de vleermuizen zich dan in haar kapsel vastgrijpen, waarbij in de eerste plaats zij met zeer lang haar en bovenal blondines de voorkeur schijnen te genieten. — We vleien ons met de hoop, dat dit laatste een groote geruststelling moge inhouden voor die lezeressen van „Buiten”, welke de mode van het moderne „pagekopje” aanhangen, daar zij nu stellig overtuigd moeten zijn heel wat minder gevaar te loopen van door een „griezelijke vleermuis in de haren te worden gevlogen”, dan dit onvermijdelijk met hare vrouwelijke voorzaten het geval geweest is! A. W. FRANCKEN

VRUCHTENETENDE VLEERMUIZEN (DUIVELSVOGELS)

¹⁾ Zie: Wilibald von Schulenburg: „Wendische Volkssagen und Gebräuche aus dem Spreewald”, 1880, S. 259. ²⁾ Deze en nog eenige andere bijzonderheden, in dit artikel vermeld, zijn ontleend aan het merkwaardige boek van Mr. L. A. J. W. Baron Sloet: „De dieren in het Germaansche Volksgeloof en Volksgebruik” (1887).

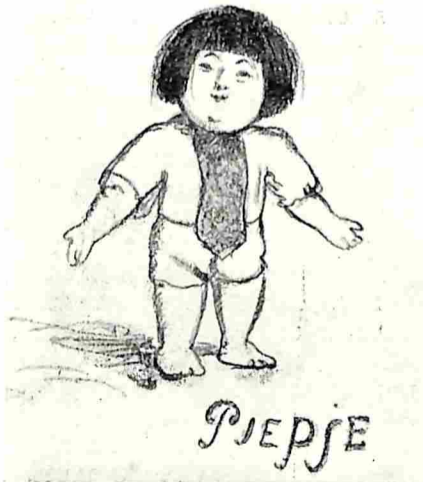

HET GORDIJN GAAT OP

POPPEN, DE MIJNE

Met illustraties van de Schrijfster

MEN heeft mij wel eens de vraag gesteld, of ik van poppen houd. Welneen. Ik heb ze noodig, dat is alles. Zij zijn mijn modellen. Dus speur ik naar poppen. Ik vind ze in antiquiteitenwinkels, of mijn vrienden vinden ze voor mij en brengen ze mede, van verre en van nabij. De meesten vond ik te Amsterdam bij de bekende antiquairs. Ik sleep ze naar mijn hol op de Heeren-gracht; daar staan ze dan in de donkere, diepe kasten te wachten tot ik ze gebruiken kan. — Ik zal er u eenige voorstellen. ☼ Piepje! ☼ Ik riep je. ☼ Daar staat hij. ☼ Ik heb hem op een menigte schilderijen gebruikt, beurtelings bedroefd, verrukt, onnoozel, gulzig, verkleumd, overmoedig. Hij is een der onmisbaarste modellen. Zijn hoofd zit los, wat een groot gemak voor mij is, want nu kan ik het plaatsen hoe, en waar ik wil. Zooiets mag, bij poppen. ☼ Hier is Julia. Ik ontmoette haar op de Spiegelgracht. Eerder had de Directeur der Academie, prof. der Kinderen, haar daar opgemerkt, en het heeft weinig gescheeld, of zij was naar de Academie verhuisd. Maar ik nam haar mee, en nu speelt zij op haar gitaar haar tinkelend deuntje bij mij, draait en heft dan weer haar hoofdje, sierlijk en waardig. Als zij afgelopen is, en er vaart een tochtje door 't open raam in de kast, dan kon het wel eens gebeuren, dat zij opeens nog een paar maten begint te spelen . . . op een nacht moet het een zonderlinge gewaarwording zijn geweest voor den eenzamen werker in de kamer naast de mijne . . . spookachtig, opeens Julia te hooren! ☼ Deftig stijf heertje met witte pruik en gouden laarzen, ge zijt uit den tijd der hoofsche manieren onder u en uws gelijken, ge zijt uit den tijd. Maar wat heb ik veel plezier van u beleefd! Van u en uw blauw met zilver jasje — van uw kanten manchetten en jabots. ☼ Treed

PIEPIE

naar voren, Goldoni-achtige pop, gemaskerde Venetiaan van hoofd tot voeten vol intrigue! Ge hingt tegen het venster-glas van een winkel in een nauwe straat te Parijs — ik reed voorbij in een fiacre. U zien en bezitten — het ging snel! Gij kostet mij veertig francs, majestueus schep-sel in zwart en spaansch rood met goud. Vaak heb ik u afgebeeld te midden der achttiende-eeuwsche prinsessen, waar zijn al die schilderijen gebleven, die dames, bepareld, ge-

pruikt, wijdgeheupt. ☼ Bonjour mesdames! ☼ Madame Adelaide: ☼ Madame Clotilde: ☼ Mademoiselle Phyllis: ☼ Ik weet niet of zij plus avare que tendre is, maar ik kan haar zoowel avare maken als tendre, daar ben ik poppen-schilderes voor. ☼ Een stomme kreet uit de kasten in alle poppetalen — zij willen worden voorgesteld. Chineesche keizers met en zonder kroon. Een houten engel. Twee boeren. Twee Hindelooper vrouwen. Een heks en een Amor. In een hoek gaat 't Spaansch toe: daar staan de twee, die ik op mijn armen meebracht uit Toledo. Neen, neen, neen. De voorstelling is nu afgelopen. Wie zou zooveel namen tegelijk kunnen onthouden? En gij anderen:

Buigt en schuift geruischloos henen
Op uw houten poppeteenen
Op uw stijve poppebeenen . . .

Verschijnen — Verdwijnen
Trek dicht de gordijnen.

LIZZY ANSINGH

Legenden van de „Mummelsee”

I

EEN van de bekoorlijkste gedeelten van het heerlijke Schwarzwald is stellig wel het door dichte dennenwouden omgeven liefelijke bergmeertje, de Mummelsee geheeten. ☼ Geen wonder, dat hier, in een zoo bij uitstek romantische omgeving, allerlei legenden en sagen ontstaan zijn, waarbij schoone nimfen-hier Mümmelein geheeten-verliefde jagers en herders, de hoofdrollen spelen. Ziet men bij dag blanke waterlelies op het water rondrijven, des avonds als de maan helder schijnt, veranderen deze bloemen in liefelijke nimfen, die blij en zorgeloos in het koele water spelen en rondartelen. ☼ Een voor een komen zij uit de diepte te voorschijn en dansen op haar lichte voetjes haar reidansen langs den oever, begeleid door zoete harpmuziek. Onbekommerd spelen zij daar, door geen menschenoog bespied, tot klokslag twaalf uur haar vader, de oude strenge vorst van het meer, aan de oppervlakte verschijnt en zijn dochttertjes, de vrolijke Mümmelein, weer naar het paleis onder water terugroept. Met hem verdwijnen zij dan weer om den volgenden morgen opnieuw als blankrose lelies te verschijnen. ☼ Zoo gebeurde het eens dat een jonge jager een Mümmelein ontdekte, dat aan den oever zat, spelend met de bloemen, die zij geplukt had. Vol vuur wilde de jonge man op haar toesnellen, in liefde ontbrand bij het zien van zooveel bekoorlijks. ☼ Doch nauwelijks bemerkte het nimfje, dat zij bespied werd of ijlings snelde zij naar den waterkant en verdween in het meer. Haar sluier, die bleef haken in het struikgewas, moest zij achterlaten. Enkele oogeblikken slechts had de verschijning geduurd, lang genoeg echter om onzen jager zijn gemoedsrust voor goed te ontnemen. Den gazen sluier verborg hij als een kostbaren schat. Stil en bleek doolde hij rond en nachten

achtereen kon men hem zien dwalen en zoeken op de plek, waar hij eens zijn geliefde had gezien. ☼ Doch tevergeefs, nooit ontving hij eenig levens-teeken van haar. Een vriend, wien hij zijn geheim had toevertrouwd, slaagde erin hem den sluier, dien hij op zijn hart bewaarde, afhandig te maken en, om een steen gewikkeld, in het meer terug te werpen. Niets mocht

... DEFTIG, STIJF
HEERTJE ...

baten, steeds grooter werd zijn verlangen zijn liefste weer te zien. ☼ Op een avond, bij wassende maan, zat hij wederom aan den oever van het meer, toen plotseling het water begon te bruischen en hooge golven het in beroering brachten. Een felle bliksemstraal verlichtte den omtrek en duidelijk zag de jongeman den groenen sluier in het midden van het meer drijven. ☼ „De sluier, de sluier, de zeejonkvrouw roept!”... en zonder zich te bedenken stortte de jongeling zich in de bruisende golven. Met inspanning van alle krachten gelukte het hem den sluier te grijpen... onweersaanbaar werd hij naar beneden getrokken en verdween voorgoed in de diepte van het meer.

II

Minder ingetogen en vreesachtig was een ander Mümmelein. Warm klopte haar hartje, ondanks het kille water, waarin zij altijd leefde, voor Kuno, den jongen herder, die in den zomer zijn kudde hoedde in de nabijheid van de Mummelsee. Vaak al had zij hem bespied, wanneer hij, zooals ook thans, languit gestrekt in het zachte mos, de zoetste melodieën op zijn fluit lag te blazen. Het klonk zoo liefelijk en teeder en droomerig trilden de eenvoudige wijsjes door den lauwen zomeravond. Plotseling hield hij op. In het riet naast zich had hij beweging gehoord en als betooverd hield hij plotseling den blik gevestigd op het wezentje, dat voor hem stond en hem met haar groote donkere oogen lachend aanzag. Wonderlijk glansde haar dunne zijden kleedje en haar haren, door een krans van witte rozen bijeen gehouden, vielen als een mantel om haar heen. Sprakeloos staarde Kuno haar aan, zijn herdersfluitje viel in het gras. „Waarom speel je niet meer, het klinkt zoo zoet en ik luister er zoo gaarne naar” vleide zij. Zonder een woord te zeggen, nam Kuno zijn fluit weer op en blies nog schooner dan te voren. Hoe lang hij zoo zat wist hij niet, doch eindelijk hield hij op en een poos zaten zij zoo zwijgend tegenover elkander. ☼ Toen vroeg hij: „Ben je een van de waterfeeën, die hier in het meer wonen? Ben je een Mümmelein, woon je in een gouden paleis?” „Ja, ik ben een Mümmelein, maar ik vind het hier boven zoo mooi, ik zou wel altijd bij je willen blijven”. „En ik zou juist zoo graag naar beneden in het meer willen gaan, naar je mooie paleis, het zal daar zoo heerlijk zijn. Toe, neem mij met je mee!” Diepbedroefd was hij, toen het nimfje hem uiteenzette, dat zoiets onmogelijk was. Het was de Mümmelein streng verboden ooit een sterfeling mee naar het rijk der meerminnen te voeren. „Kom dan iederen dag bij mij

hier boven”, bad hij. „Dat beloof ik je, maar word niet ongeduldig wanneer ik eens iets langer wegblijf. Wacht rustig en kom niet naar het meer om mij te roepen, dat zou ons ongeluk zijn”. ☼ Kuno beloofde haar raad op te zullen volgen en van dien dag af leefden zij in ongestoord geluk. Bleef zijn „Mümmelein” eens onverhoopt een dag weg, ons herdertje kon er zeker van zijn, dat zij den volgende dag weer zou verschijnen. ☼ Dat duurde zoo den ganschen zomer, doch toen het najaar kwam, werd het hem vaak bang te moede. Hij stelde zich voor, hoe troosteloos en eenzaam de winter zou zijn, wanneer het ijs zijn liefste zou beletten het meer te verlaten. „Komaan, troostte zij hem, „de winter duurt niet eeuwig en eerst komt nog het heerlijke najaar met zijn prachtige dagen en dan is het hier omhoog toch ook zoo verrukkelijk mooi”. Eens gebeurde het, dat zij twee achtereenvolgende dagen wegbleef. ☼ Troosteloos dwaalde hij rond en stond menig keer op het punt het verbod te overtreden en luid haar naam te roepen. De

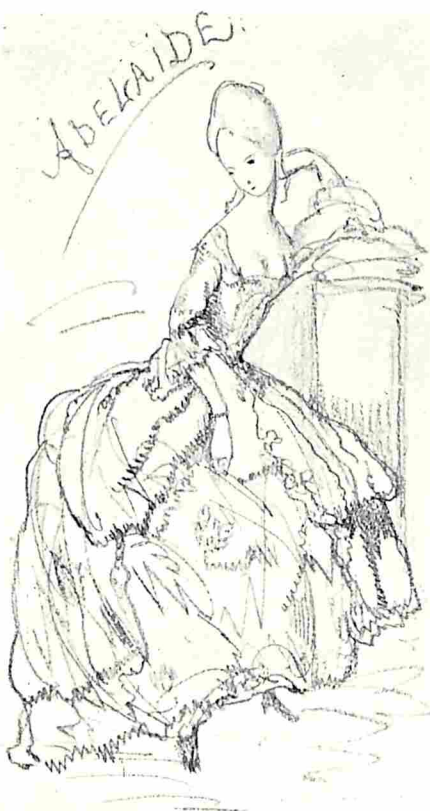

... GEMASKERDE VENE-
TIAAN ...

MADemoiselle PHYLLIS

kon, weg uit de nabijheid van het meer. Nooit heeft iemand hem weer gezien. Maar ook de lieve nimfjes hebben zich nimmermeer aan een sterfeling ver-toond, gewaarschuwd als zij waren door het droevig lot van een harer zustertjes. ☼ Niet lang daarna vestigde zich een kluisenaar dicht bij den waterval bij Allerheiligen. Zijn haren waren grijs en zijn gelaatstrekken hard als steen. Geen woord kwam over zijn lippen, behalve wanneer hij bad. Een oude jager beweerde in hem den verdwenen herder van de Mummelsee te herkennen, Kuno, die zijn liefste niet kon vergeten.

MANNHEIM. FRIEDRICHPLATZ MET WATERTOREN

III

⊗ Steeds waren de menschen zelf de oorzaak, dat de Mümmelein zich hoe langer hoe minder lieten zien, om ten slotte geheel weg te blijven. Hulpvaardig en liefderijk van natuur, hadden de nimfjes er het grootste genoegen in met de gewone stervelingen om te gaan, hen te helpen bij den arbeid en de zieken te verzorgen. Waren zij 's avonds gereed met haar taak in het kristallen paleis, waar de koning van het meer troont op zijn gouden zetel, met zijn glinsterenden kroon op het hoofd en met zijn grooten witten baard, die hem tot ver over de borst golft, dan begaven zij zich verheugd naar de woning der menschen, hielpen de meisjes bij het spinnen en vertelden om beurten de boeiendste verhalen, waarnaar de jonge mannen, die met hun houtsnijwerk bij haar kwamen zitten, ademloos meeluisterden. Het liefst waren dan de knapen met de lieve nimfjes meegegaan naar den bodem van het meer, doch ernstig waarschuwden de Mümmelein hen, dergelijke gedachten uit het hoofd te zetten, geen sterveling mocht haar volgen of met haar meegaan, deden zij het, dan was het voorgoed met den omgang tusschen haar en de menschen uit geweest. ⊗ Toch waren ondanks het strenge verbod eenige knapen en meisjes op een keer zoo roekeloos geweest de Mümmelein des avonds bij het naar huis gaan heimelijk te volgen en te bespieden. Vol toorn was de koning van het meer naar de oppervlakte gekomen en had met zijn gouden drietand zoo verwoed in het rond geslagen, dat de golven rollend en bruisend omhoog sloegen, zoodat het weinig scheelde of zij waren allen mee naar de diepte gesleept. ⊗ Niet lang daarna werd een van de jonge meisjes, die dien Meinacht ook mee naar het meer geweest was, ernstig ziek. Ten einde raad wilde haar vader de Mümmelein om hulp gaan smeeken. „Och vader,” klaagde het meisje met zwakke stem, „het zal niet baten, zij komen toch niet en het zou uw dood ook zijn”. Toen de vader echter niet ophield met vragen wat de reden van haar wegblijven zou kunnen zijn, bekende het meisje vol berouw wat zij en haar makkers hadden gedaan, zoodat zij nu voor straf zeker zou moeten sterven. ⊗ Midden in den nacht echter, toen iedereen verwachtte, dat het met het zieke kind ten einde liep, ging onverwacht de deur open en ziet! een Mümmelein kwam het vertrek binnen, zette zich naast het zieke meisje neer en legde haar koele omslagen op het gloeiende voorhoofd. Vriendelijk lachte zij haar toe, toen zij de oogen opsloeg: „Omdat ge berouw getoond hebt en zwaar gestraft zijt, ben ik gekomen om te helpen, doch zoo een van u het ooit waagt des nachts naar het meer te gaan of ons weer te volgen, is tegelijkertijd ook onze vreugde ten einde, want nooit mogen wij dan weer bij u komen en wij verschijnen toch zoo graag bij u, stervelingen”. Zoo sprekend, gaf zij den vader eenige geneesmiddelen, kuste het zieke meisje op het voorhoofd en verdween. ⊗ Sedert dien tijd verkeerden de Mümmelein weer als voorheen met de menschen tot ook hieraan, en nu voorgoed, een einde kwam.

Angstvalliger nog dan voorheen zorgden de nimfjes ervoor des avonds geen minuut te laat weg te gaan, uit vrees voor haar strengen vader. Ook nu kwamen zij na gedanen arbeid weer en vertelden onder het spinnen zulke boeiende en meeslepende verhalen, dat jongens en meisjes de handen in den schoot lieten rusten en ademloos toehoorden. ⊗ Op een avond, toen een van de nimfen juist aan het meest spannende deel van een geschiedenis bezig was, sloeg de klok elf uur. IJlings stonden zij op en beloofden het slot te vertellen, zoodra zij weer konden komen. ⊗ Maar helaas! zij wisten niet dat een van de knapen stilletjes de wijzers van de klok een uur achteruit gezet had! Wel had de klok in de kamer elf maal geslagen, doch toen zij buiten kwamen, hoorden zij den nachtwacht blazen en zijn liedje klonk:

Burgers hoort, geeft hierop acht,
Twaalf uren heeft de nacht.
Twaalf uur, onthoudt het goed,
Wie weet wie spoedig sterven moet.

Doodsbleek van schrik en ontzetting snelden zij jammerend naar het meer terug. „Helaas, helaas, nu is alles uit, nu mogen wij nooit wederkeren!” Sedert dien tijd zijn de Mümmelein voor de menschen onzichtbaar en slechts een enkele maal komen zij naar boven en kan men haar zacht weeklagen in den omtrek hooren.

Naverteld door: C. DE LEEUW—SCHÖNBERG.

Ontvangen uitgaven

Machiel Wilink heeft voor de Nederlandsche Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer een affiche geteekend, dat volkomen in staat is een indruk te geven van het Nederland, dat de vreemdeling, in het bijzonder de Amerikaan, voor de Olympische Spelen niet kende. De nieuwe Maasbrug te Rotterdam hangt hoog tusschen de pijlers: eronder vaart statig de Statendam, een beeld gevend van Hollandsche scheepvaart en industrie en terugdringend de gedachte aan de zeer pittoreske Hollandsche pijpen, klompen en kaas, welke evenwel een schijn van conservatisme wekken, in werkelijkheid, zeker in handel en industrie, overwonnen.

NAUMBURG AAN DE SAALE

Het Heilige Duitsche Roomsche Rijk

(Slot)

DE gewezen vrije Rijksstad Dinkelsbuehl denkt er anders over. Ook zij wordt dit jaar 10 eeuwen oud en van 18 tot 20 Augustus was het feest in de stad. ☞ Dinkelsbuehl ligt in Frankenland, een paar uur sporen van Neurenberg en Rothenburg. Dinkelsbuehl bezit niet de vermaardheid dezer beide steden. Het is niet zoo groot en rijk als het trotsche Neurenberg, maar heeft toch het zelfde middeleeuwsche karakter als deze stad. Het is niet, zooals Rothenburg, gelegen op de bergen, maar het rust in een vriendelijk, bloeiend dal. ☞ De stad is rijk aan herinnering uit haar groot en vaak moeilijke verleden. Zooals elders heeft ook hier de strijd gewoed. Nog toont men aan de muren der kerken de woorden, die de kruisridders van Barbarossa er met hun lans in hebben gegrift. Rudolf van Habsburg genoot de gastvrijheid der stad en vele zijner opvolgers voelden er zich veilig, als zij in tijden van oorlog of vrede door het land trokken. In 1387 dwongen de burgers de patriciers der stad ook hen op te nemen in de stedelijke regimenten. Zij bouwden een tweeden muur om de stad en schonken haar een fraaien Dom. Later drong ook de strijd om de nieuwe leer van Luther tot hier door. Zwaar had Dinkelsbuehl te lijden tijdens den dertigjarige oorlog. Acht maal werd de kleine stad, met haar 5000 à 6000 inwoners, belegerd. Herhaaldelijk werd zij veroverd. Aan oorlogsschattingen moest zij meer dan anderhalf millioen gulden betalen. Tijdens deze jaren verloor zij twee derden harer inwoners. En van toen af was 't met haar macht gedaan. ☞ Maar haar schoonheid heeft ze bewaard. Weinig bekend is Dinkelsbuehl, de stad met de twintig torens, haast alles met klimop begroeid. Veel 15e-eeuwsche huizen met overspringende verdiepingen, leemen huizen op houten geraamte, zijn bewaard gebleven. Gothiek en Renaissance hebben hun schatten nagelaten: prachtig smeedwerk valt er nog te bewonderen in dit stadje, dat zijn oude wallen nog ongeschonden heeft gehouden. In de stille donkere vijvers, onder aan de wallen, drijven blanke zwanen, bloeien witte waterlelies. ☞ Naumburg aan de Saale heeft zijn 900-jarig bestaan herdacht: immers in 1028 kreeg het burgerrecht van Eckard I, markgraaf van Meissen en Thueringen. En Naumburg groeide als

DE KOPPENPOORT TE WUNSIEDEL

stad: een burcht, een kerk, een Benedictijner klooster verzezen er. Nog bleef behouden de laat-Romaansche, vroeg-Gotische Dom. ☞ Naumburg is een stad vol herinnering, die het levend bewaart. Want ieder jaar wordt er het Hussiten- of Kersenfeest gevierd. De legende wil, dat, toen op 28 Juli 1432 de Hussiten de stad belegerden, de kinderen van Naumburg in optocht den vijand tegemoet trokken, om hem te smeeken de belegering op te heffen. En de aanvoerder der Hussiten werd ontroerd en onthaalde de kinderen op kersen. Zoodat de kinderen ieder jaar een kersenfeest mogen vieren. ☞ Zoo zegt de legende, die slechts legende is. Want de Hussiten zijn nooit voor Naumburg geweest, wel de Boheemsche hulptroepen in den Saksischen broederoorlog. Deze wetenschap zal intusschen aan de kindervreugde wel geen afbreuk doen! ☞ Nog noemen we Wunsiedel, in het N. O. van Beieren gelegen, waar Jean-Paul (Richter) geboren werd en dat in 1928 600 jaar bestaat. ☞ En ten slotte wordt de Kamer van Koophandel te Mannheim dit jaar twee eeuwen oud, een verjaardag, die met den noodigen luister zal worden herdacht. Deze Kamer voor Koophandel bevordert voor alles de Rijnvaart en verbindt hierdoor Mannheim met het economische leven in ons vaderland. R.

DINKELSBÜHL. OP DEN ACHTERGROND HET DUIZENDJARIGE MUSEUM

ALFONSO II HERTOG VAN FERRARA

DOOR

8) KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

(Vervolg)

MAAR Luigi gaf zijn vluchtplannen niet op en nam zich voor om, zoodra de argwaan van zijn vader weer verdwenen zou zijn, met de hulp van zijn moeder te trachten weg te komen, thans echter niet naar het keizerlijk hof, maar naar Parijs. Door van een Joodschen bankier, Izaak genaamd, geld te leenen en verder al wat hij maar bijeen kon brengen aan woekeraars te verpanden, verschafte hij zich de noodige constanten. Zoo toegerust verliet hij in 1558 ongezien Ferrara in gezelschap van slechts een enkelen bediende. Hij hoopte zich bij zijn broeder te kunnen aansluiten, die een dag tevoren, maar met goedkeuring van zijn vader, naar Frankrijk vertrokken was. Mocht de Fransche koning hem niet willen ontvangen, dan zou hij elders zijn heil zoeken, desnoods zelfs

